מחוון למורה

מחוון: הולדת יצחק וגירוש ישמעאל: "כי לא יירש בן האמה"

1. יז, יז: אברהם, צחוק של שמחה לפי רש"י (ואפשר גם תמיהה). יח, יב: שרה, צחוק של ספק ("וַתִּצְחַק שָׂרָה, בְּקִרְבָּהּ"). כא, ו: שרה, צחוק של שמחה ("צְחֹק, עָשָׂה לִי אֱלֹהִים").
2. אבן עזרא: משחק רגיל של נער, ושרה קינאה כי הוא גדול מבנה; לפי זה הדרישה מתוך קנאה ודאגה. רש"י / רמב"ן (רבי שמעון): ריב על הירושה; לפי זה שרה מגינה על יצחק ועל הברית, ובהתאם היא אומרת "כִּי לֹא יִירַשׁ".
3. ישמעאל הוא בנו, והוא אוהב אותו. ה׳ אומר "שְׁמַע בְּקֹלָהּ" כי "כִּי בְיִצְחָק, יִקָּרֵא לְךָ זָרַע", ומבטיח "וְגַם אֶת־בֶּן־הָאָמָה, לְגוֹי אֲשִׂימֶנּוּ".
4. טז: הגר בורחת מפני עינוי; מלאך ה׳ ליד עין המים; זרע רב והבן ישמעאל. כא: אברהם שולח אותה; מלאך אלהים מן השמים; "כִּי־לְגוֹי גָּדוֹל, אֲשִׂימֶנּוּ", ופקיחת עיניים לבאר מים.
5. הגר אוהבת את בנה ואינה יכולה לראות את מותו; ייאוש של אם. רש"י: ה׳ שופט את ישמעאל לפי מעשיו עכשיו, ולא לפי מה שיעשו צאצאיו בעתיד.
6. בעקדה: "וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר" (כב, ג). בשני הסיפורים אברהם מוותר על בן בציווי ה׳, וקם מוקדם לקיים; בשני הסיפורים מלאך מציל את הנער. כל קשר מנומק מתקבל.
7. תשובה טובה: הצדק של שרה, הירושה וההבטחה ביצחק (י, יב), ופירוש רש"י / רמב"ן; הכאב, "וַיֵּרַע הַדָּבָר מְאֹד", "אַל־אֶרְאֶה בְּמוֹת הַיֶּלֶד", ו"כִּי־שָׁמַע אֱלֹהִים"; פירוש אבן עזרא מחליש את הצדקת שרה. ניקוד מוצע: פסוקים 8, מחלוקת 6, רש"י 3, עמדה 3.

פרשנות מסומנת כפרשנות (רש"י, רמב"ן, אבן עזרא, רד"ק וספורנו מתוך ספריא). נוסח הפסוקים ממכון ממרא; שם ה׳ מובא בכתיב ה׳. ממלכתי: סיפורי אברהם (בראשית יב-כה) נלמדים בחטיבה העליונה בלימודי התנ"ך (קריאה צמודה, ניתוח ספרותי ודיון ערכי); יש לבדוק מול תכנית הבגרות העדכנית ובחירת בית הספר. חמ"ד: לימוד חומש עם פרשנים (רש"י, רמב"ן, אבן עזרא, רד"ק, ספורנו); הפרשנות מסומנת כפרשנות. יש לבדוק מול התכנון השנתי של בית הספר.